

Ένας βαθύς αναστοχασμός για τη ζωή

Στο κύκνειο άσμα του Πολ Οστερ, ένας καθηγητής πανεπιστημίου αναμετριέται με τον θάνατο της γυναίκας του

PAUL AUSTER**Μπαουμγκάρτνερ****μτφρ.:** Ιωάννα Ηλιάδη**εκδ.** ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, 2024, σελ. 256Τη **ΔΙΟΝΥΣΗ ΜΑΡΙΝΟΥ**

Αν εκδόθηκε η «Τριλογία της Νέας Υόρκης», ο Πολ Οστερ ήταν αράντα ετών. Ούτε πολύ νέος να καταπλακωθεί από την επιτυχία του πρώτου του βιβλίου ούτε πολύ μεγάλος για να μην τη χαρεί σε όλο της το εύρος. Και όμως, λειτουργώντας ως ένα δι-αρκές πρωθύστερο, εκείνο το βιβλίο, ύμνος της επινοητικότητας και του μεταμοντερνισμού, στεκόταν πάντα σαν όριο σε όλα τα μετέπειτα βιβλία του.

Οι κριτικοί και οι αναγνώστες διαρκώς συγκρίναν τα κατοπινά βιβλία του με εκείνη την πρώτη φλόγα. Αδικο εν μέρει, λογικά εν συνόλω. Ωστόσο, για έναν συγγραφέα –σαν τον Οστερ– που έδωσε στη συνέχεια και άλλα αξια δειγμάτα γραφής, αυτή η εμμονή με το πρώτο βήμα του δεν στάθηκε ικανή να τον αναχαιτίσει. Απλώς, υπήρξαν στιγμές που δεν δικαίωσε τις προσδοκίες των αναγνωστών του, ακολουθώντας άλλο δρόμο από αυτών που περίμεναν.

Μετά το μνημειώδες «4 3 2 1», οι ιδαλγοί του μεταμοντερνισμού έπιναν νερό στο όνομα του Οστερ.

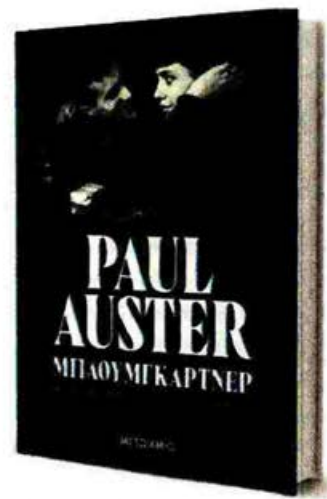
Θα το έκαναν, άραγε, και για το ύστατο χαιρε του, το «Μπαουμγκάρτνερ»; Η λογική λέει όχι. Τι

δουλειά έχει μια ιστορία στρωτού ρεαλισμού, δίχως μυθοπλαστικά πυροτεχνήματα, παραμορφωτικές όψεις της πραγματικότητας ή επινοήσεις στην πλοκή που θα ξεσηκώσουν, σε ένα βιβλίο του Οστερ;

Φευ, δεν είναι πια εδώ για να μας εξηγήσει τι σκεφτόταν όταν έγραφε αυτό το βραχύ μυθιστόρημα. Ωστόσο, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι μεγάλοι συγγραφείς δεν χρειάζεται να εξηγούν και πολλά για τις προθέσεις τους. Μπορούμε να διαβάσουμε τούτο το μυθιστό-

Με μια κλασική «οστερική» κίνηση, το μυθιστόρημα δεν στέκεται πουθενά συγκεκριμένα. Υπάρχουν ιστορίες μέσα στην ιστορία και θεματικές που ανάβουν και στη συνέχεια σβήνουν.

ρημα σαν μια βαθιά ένδειξη αναστοχασμού για τη ζωή, καθώς το γήρας έχει αρχίσει να μαραίνει τα πάντα. Είναι ο Σάι Μπαουμγκάρτνερ μια άλλη μορφή του Οστερ; Έχει κάτι από τον συγγραφέα ο 70χρονος καθηγητής του Πρίνστον που έχασε πριν από μια δεκαετία τη γυναίκα του και τώρα βλέπει τον χρόνο να φθίνει; Όλοι οι ήρωες του Αμερικανού συγγραφέα έχουν κάτι απ' αυτόν, γιατί να μην έχει και ο συγκεκριμένος;

Ακόμη και μέσα στο ρεαλιστικό μοτίβο του «Μπαουμγκάρτνερ», ο Οστερ δεν ξεχνάει την παλιά του τέχνη: βάζει τον ήρωά του να συνομιλεί ένα βράδυ με την πεθαμένη γυναίκα του από το τηλέφωνο του γραφείου της που έχει να χτυπήσει χρόνια. Τι είναι αλήθεια και τι πραγματικότητα, στοχάζεται σε άλλο σημείο. Πρέπει ένα γεγονός να επιβεβαιωθεί στην πράξη για να είναι αληθινό;

Το βιβλίο ξεκινάει με μια αλυσίδα ατυχιών που δημιουργούν μια κωμωδία καταστάσεων. Μέσα σε λίγη ώρα έχουν συμβεί τα πάντα στον ήρωα: έχει κάψει το χέρι του με ένα κατσαρόλι που ξέχασε στο μάτι της κουζίνας. Στη συνέχεια μαθαίνει ότι ο άνδρας της γυναίκας που του καθαρίζει το σπίτι έχασε δύο δάχτυλα στη δουλειά του και, τέλος, γκρεμοτσακίζεται στη σκάλα που οδηγεί στην αποθήκη του, καθώς προσπαθεί να

δείξει στον νεαρό Εντ Παπαδόπουλο πού είναι ο μετρητής του ρεύματος για να τον καταγράψει.

Με μια κλασική... οστερική κίνηση, το μυθιστόρημα δεν στέκεται πουθενά συγκεκριμένα. Υπάρχουν ιστορίες μέσα στην ιστορία και θεματικές που ανάβουν και στη συνέχεια σβήνουν.

Ωσεί παρούσα

Αυτό που διατηρείται ως κυρίαρχο μοτίβο είναι η άσβεστη

μνήμη του Μπαουμγκάρτνερ, που φέρνει διαρκώς στον νου του την πεθαμένη γυναίκα του, Άννα. Πότε τη γνώρισε, πώς συνέβη, τι διέτρεξε τη ζωή τους, τα προβλήματα που αντιμετώπισαν και την αγάπη που έδωσαν «έναν στον άλλον».

Ωσάν να είναι διαρκώς παρούσα, ο καθηγητής δεν έχει πειράξει τίποτα στο γραφείο της, ενώ επιπλέον σκαλίζει με ενδιαφέρον τα ποιήματα, τις μεταφράσεις ή τις

TODD HEISLER/THE NEW YORK TIMES

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο
Ημερομηνία: Κυριακή, 13-10-2024
Σελίδα: 9 (2 από 2)
Μέγεθος: 499 cm²
Μέση κυκλοφορία: 14580
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

: ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

σημειώσεις της. Είναι και αυτό ένας τρόπος να την κρατάει ζωντανή μέσα του, τη στιγμή που θέλει να την ξεπεράσει, να ερωτευτεί ξανά και να προχωρήσει τη ζωή του. Μάταιος κόπος. Είναι μόνιμα βουτηγμένος στον κόσμο του «τότε».

Ακόμη και μέσα σε ένα ρεαλιστικό μοτίβο, ο Οστερ δεν ξεχνάει την παλιά του τέχνη: βάζει τον ήρωά του να συνομιλεί ένα βράδυ με την πεθαμένη γυναίκα του από το τηλέφωνο του γραφείου της που έχει να χτυπήσει χρόνια. Τι είναι αλήθεια και τι πραγματικότητα, στοχάζεται σε άλλο σημείο. Πρέπει ένα γεγονός να επιβεβαιωθεί στην πράξη για να είναι αληθινό; Εδώ ο Οστερ είναι σαν να μας προσφέρει το δικό του συγγραφικό credo.

Ο Μπαουμγκάρτνερ κάνει συνεχείς αναδρομές στο παρελθόν (θυμάται τον Πολωνό πατέρα του, τον παππού του και κάμποσες άλλες φιγούρες του παρελθόντος), ενώ στο «τώρα» αναλογίζεται το βάρος της θνητότητας, τη νέα σχέση που πάει να φτιάξει με μια γυναίκα και μια φοιτήτρια που αναμένεται να τον επισκεφθεί για να μελετήσει το έργο της γυναίκας του.

Ακόμη και αν αυτό το τελευταίο βιβλίο δεν πλησιάζει τα σπουδαία έργα του, ακόμη κι αν πολλούς θα τους ξενίσει για το πόσο απλό είναι, δεν παύει να είναι ένα μυθιστόρημα φτιαγμένο από έναν μάστορα της γραφής, που ξέρει να δημιουργεί σαγηνευτικούς ήρωες.